

výchově svěřené k tomu, aby se jiným osobám za účelem ukojení jich pohlavních žádostí poddaly;

b) Stejného zločinu dopustí se ten, kdo jistou osobu do ciziny odveze za tím účelem, aby se tam oddala smilné živnosti.

Přestupku proti veřejné mravopočestnosti dopouští se ten, kdo vyjma uvedené případy živí se jakýmkoliv způsobem ze smilstva po živnostensku provozovaného a trestá se vazbou od 6 hodin až do 2 měsíců (§ 459 osnovy).

Kupování zboží podezřelého.

Podezřelé jest zboží, při kterém lze se domnívati buď dle jednotlivých okolností nebo dle povahy prodavače, že způsobem nepoctivým se dostalo z držení majitelova do rukou osoby třetí.

Zákon trestní rozeznává ve příčině koupě zboží podezřelého několik druhů přestupků:

1. Opomenutí prodavače (nebo též věc) zadržeti a způsobiti jeho předvedení úřadu. K tomu jest povinen:

a) každý, komu se nabízejí věci ku prodeji nebo ku zástavě, které dle své povahy proti nabízejícímu podezření vzbuzují, že jsou ukradeny (§ 476 tr. z., § 749 voj. tr. z.);

b) zlatník nebo stříbrník, jemuž se nabízí roztavené zlato nebo stříbro ke koupi, které není označeno jménem jiného oprávněného zlatníka nebo stříbrníka;

c) klenotník a obchodník zbožím ozdobnickým, dělník zlatnický neb stříbrnický, jimž se skvosty, zlato a stříbro ke koupi nabízí osobou, o které lze souditi dle okolností, že není majitelem jich, nebo, že není pravým majitelem poslána (§ 473 tr. z., 746 voj. tr. z.).

Trestem v těchto případech jest pokuta 25—100 zl. (§ 473 tr. z.).

2. Téhož přestupku dopouští se ten, kdo koupí takovou věc a sice:

a) živnostníci pod č. 1. *b)*, *c)* uvedení, když koupí věc nabytou způsobem v § 473 tr. z. naznačeným. Trest jest pokuta od 50 do 500 zl. (§ 474 tr. z., 747 voj. tr. z.);

b) každý, kdo podezřelou věc koupí nebo na ni půjčí. Trest se vyměří dle hodnoty věci od 25—500 zl. (§ 477 tr. z., § 750 voj. tr. z.).

3. Vetešníci, podomní obchodníci anebo kdokoli, jenž vede živnost a obchod věcmi prodanými, odloženými nebo starými, dopouští se tohoto přestupku, jestliže od nedospělých dětí něco koupí nebo vymění. Trest jest pokuta od 5 do 50 zl. nebo vězení od 1—10 dnů (§ 471 tr. z., § 744 voj. tr. z.).

Osnova nového trestního zákona činí rovněž rozdíl mezi koupí podezřelých věcí a opomenutím oznámení jich při nabídce ke koupi; kromě toho však stanoví, že povinnost oznámiti resp. zadržeti podezřelého prodavače mají toliko někteří živnostníci (vetešníci, pak ti, kteří provozují obchod zastavárenský, zlatníci a stříbrníci, bankéři a j.) nikoli však každý, jemuž se věc ku koupi nabízí.

Kurator (opatrovník).

I. Pojem.

Opatrovníci jsou soudem zřízeni zástupci, jimž náleží zákonem stanovená péče o osoby, které z důvodu jakéhokoliv nemohou ani své záležitosti samy si obstarávat ani svých práv chrániti a jimž otcovské moci se nedostává (§ 269 o. o. z.).

Dle římského práva vyskytovaly se osoby, které jsou sice svéprávnými, (*swi juris*) a majíce vlastní jmění přece však potřebovaly správce na jich vůli nezávislého, ježto pro zvláštní, dílem duševní, dílem tělesné nedostatky nebo pro mladický věk jevily se neschopnými ku vlastní správě jmění. Pro tyto osoby stával zvláštní druh poručenství, t. zv. *cura* neboli *curatio*, t. j. správa jmění a vedení záležitostí třetí osobou, kuratorem. Opatrovanec mohl sice, pokud byl způsobilým ku právním činům, sám je předsebráti, než v těch případech, při nichž jeho právní činy měly v zápětí zmenšení jmění, nebylo třeba žádati za t. zv. *auctoritas*, nýbrž jen svolení (*consensus*) se strany jemu zřízeného kuratora. Takovéto opatrovnictví (*cura*) obsahovaly již zákony XII. desk ve příčině šílenců (*furiosi*) a marnotratníků (*prodigi*), kteří po svých předcích *ab intestato* (po zákoně) dědili. Tato *cura* byla jaksi druhem *potestas* (*jus in persona*), t. zv. *legitima cura*. Římské právo činilo dále rozdíl mezi opatrovnictvím osobním (*cura personarum*), jehož zřízení bylo nutným vzhledem na zvláštní osobní poměry opatrovancovy a při němž rozšířena byla také péče na jeho osobu, kdežto opatrovnictví věcné (*cura bonorum*) mělo výhradně za předmět poměry majetkoprávní.

Rakouské právo přijalo většinou ustanovení práva římského. Zvláště jsou případy zřízení kuratora úplně tytéž jako v právu obecném; opatrovnictví bylo však rozšířeno na správu pozůstalostí v případech §§ 690 a 811 o. o. z., pak při *fideikomissech* (§ 630 o. o. z.), dále na řadu dalších případů, při nichž zřízení kuratora stává se nutným na základě speciálních zákonů. Opatrovnictví spočívá dle své podstaty na týchž zásadách jako poručenství; v právu obecném není mezi *cura personarum* a vlastním poručenstvím žádného rozdílu; případy osobního opatrovnictví často bývají i od právníků (*Windscheid, Baron*) v poručenství zahrnovány.

Práva a povinnosti opatrovníkovy jsou obdobny právům poručnickovým, a předpisy o poručenství platí též o opatrovnictví. Hlavní rozdíl mezi poručenstvím a opatrovnictvím bylo by tudíž v první řadě hledati v důvodu zřízení. Kdežto poručník má pečovati o osobu (nedospělcovu) nezletilcovu, spolu však spravovati jeho jmění, zřizuje se opatrovník z pravidla pouze k obstarávání majetkoprávních záležitostí chráněncových. Ovšem dopouští toto pravidlo různých výjimek, takže opatrovník v mnohých případech (na př. u šílených a blbých) nemůže se zříci péče o osobu opatrovancovu (§ 282 o. o. z.), jen že nevztahuje se tato péče nikterak, jako to bývá u poručníka (§§ 205 a 216 o. o. z.), na výchovu svěřencovu. Od soukromého zástupce liší se kurator tím, že onen nebývá soudem zřizován jako tento a že pro práva a závazky soukromého zástupce bezprostředně nejprve ustanovení o smlouvě zmocňovací a podpůrně zákon směrodatným se jeví, kdežto zřízení kuratora děje se soudem a jeho práva a povinnosti jsou zákonem uspořádány.

II. Případy opatrovnictví.

Též dle rakouského práva lze jako v římském právu dvě skupiny rozeznávati a to:

1. Opatrovnictví, které jenom správu jmění svěřencova (*cura bonorum*) a
2. opatrovnictví, které vedle majetkoprávní správy také osobu svěřencovu na starosti má.

Ad 1. Sem náleží opatrovnictví:

- a) pro osoby nezletilé (*kurator pro případ kollise*) a to:

a) při právních jednáních, které mezi rodiči a jejich nezletilým dítětem nebo

β) mezi poručníkem a nezletilcem mají se uzavřítí, posléze

γ) jestliže mezi dvěma nebo více nezletilci, již mají téhož poručníka, právní spory vzejdou. Poručník nesmí tu žádného z nezletilých zastupovati, nýbrž musí požádati soud, aby pro každého z nich jiného kuratora ustanovil (§§ 271 a 272 o. o. z.);

b) pro osoby ještě nenarozené (§ 274 o. o. z.);

c) pro osoby nepřítomné (§ 276 o. o. z.);

d) pro neznámé účastníky (jisté právní záležitosti § 276 o. o. z.);

e) k ochraně práv majitelů zástavních listů (zák. ze dne 24. dubna 1874 č. 48 ř. z.), k vůli společnému zastoupení práv majitelů dílčích dlužních úpisů majiteli svědčících nebo rubopisem převoditelných (zák. ze dne 24. dubna 1874 č. 49 ř. z.), ku zjištění práv zástavních majitelů prioritních obligací železničních (zák. ze dne 19. května 1874 č. 70 ř. z.) (viz čl. Listy zástavní);

f) pro marnotratníky;

g) ku zastupování fideikomissu (§ 630 o. o. z., viz tento čl.);

h) ku správě pozůstalosti (§§ 690 a 811 o. o. z., viz čl. Pozůstalost);

i) pro řeholníky, kteří skládají slib, který má podle zákona za následek ztrátu správy jmění (§ 182 pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z.);

j) při vyvlastnění k účelu staveb železničních (§ 43 zák. ze dne 11. února 1878 č. 30 ř. z.; viz čl. Expropriace);

k) pro doručení žalob cizincům (dvor. dekr. ze dne 11. května 1833 č. 2612 sb. z. s.), viz čl. Doručování).

Ad 2. Sem náleží: opatrovnictví:

a) pro osoby šílené a blbé (§ 273 o. o. z.) (viz čl. Blbci a blázince);

b) pro osoby hluchoněmé, které jsou zároveň blbými (275 o. o. z.);

c) pro osoby, které vůbec nejsou s to pro slabost duševní své záležitosti obstarávati (roz. ze dne 23. prosince 1857 č. 1301 sb. č. 491);

d) ku zastupování práv dítěte, které pocházejí z manželství ve smyslu §§ 120 a 121 o. o. z.;

e) ku hájení manželského zrození dítěte, kteréžto zrození domnělým otcem je popíráno (§ 158 o. o. z.);

f) je-li otec přes rok nepřítomen, může za něho býti zřízen k zastupování jeho dětí curator ad actum, jehož péče rozšiřuje se i na osoby jejich (roz. ze dne 28. ledna 1873 č. 738 sb. 4856).

III. Zřízení opatrovníka.

1. Jako všeobecná zásada platí, že soud, jemuž přísluší jmenovati poručníka, má také z pravidla za stejné opatrnosti a dle týchž zásad také opatrovníka zříditi. Běží-li však o správu věci neb obchodu, které podrobeny jsou pravomoci jiného soudu, má i tento soud kuratora zříditi. (§ 820 o. o. z.)

2. Zvláštní ustanovení o příslušnosti soudní. Ke zřízení poručníka neb opatrovníka k obstarávání všech záležitostí, které dle zákona přísluší úřadu poručenskému neb opatrovníckému, jest z pravidla okresní (také městský delegovaný) soud povolán, jehož osobní pravomoci nezletilec neb opatrovanec ve věcech sporných jest podroben. Rozhodování o opatřeních soudů okresních, jimiž se zřizuje opatrovník pro šílenost nebo

blbost, nebo pro marnotratnictví nebo jimiž se opatrovnictví opět zrušuje, přísluší jenom soudu první stolice (§ 83 jur. nor.). Zřízení kuratora pro jednotlivé spory nebo záležitosti přísluší dle ustanovení občanského zákona a soudního řádu tomu soudu, u něhož projednání bylo zahájeno (§ 85 jur. nor.). Ke zřízení kuratora ad actum za příčinou vedení exekuce proti pozůstalosti ležící povolán jest soud pozůstalostní (rozh. ze dne 6. února 1869 č. 1050, sb. 3280).

IV. Právní účinky.

1. Všeobecně platí zde tytéž zásady, jako při poručenství. Opatrovanci, pokud jsou zákonem ve své způsobilosti právní obmezeni, jako šlení a blbí, marnotratníci nemohou ani jako žalobci ani jako žalovaní před soudem vystupovati (§ 243 o. o. z.). Opatrovanci tohoto druhu jsou sice oprávněni dovolenými činy beze spolupůsobení kuratorova pro sebe nabývati jmění, avšak ku zcizení jeho a ku převzetí závazků mají potřebí souhlasu kuratorova, k čemuž si musí vymoci též schválení opatrovnického soudu (§ 244 o. o. z.). Stubenrauch podotýká, že marnotratník má potřebí k uzavření sňatku přivolení kuratorova, resp. svolení opatrovnického úřadu; tento názor jest jen potud oprávněn, pokud uzavření manželství má důležitost též ve příčině majetkoprávních poměrů. Všechna právní jednání, jež kurator na základě schválení opatrovnického soudu pro kuranda předsebere, jsou pro tohoto právně účinná.

2. Zvláštní právní účinky. Kdo byl soudně za marnotratníka prohlášen, může jen o polovici svého jmění poslední vůlí pořizovati (§ 568 o. o. z.). Při společnosti výdělkové může společník, jemuž kurator byl ustanoven, před uplynutím smluvního poměru býti vyloučen ze společnosti (§ 1210 o. o. z.); při veřejné obchodní společnosti zruší se společnost, stane-li se jeden společník ku samostatné správě jmění nezpůsobilým (čl. 123 č. 3 obch. z.), rovněž tak zrušuje se společnost komanditní na akcie, pozbude-li společník osobně ručící způsobilosti ku činům právním (čl. 170 odst. 2 a čl. 200 posl. věta obch. z.); společnost tichá se zrušuje, stane-li se majitel obchodní živnosti nezpůsobilým ku právním činům (čl. 261 od. 2 obch. z.). Úřad notáře pomine rovněž ztrátou volné správy jmění (§ 19 lit. d) not. ř.), jakož i právo provozovati advokacii (§ 34 lit. d) advok. ř.). Dání soudce na odpočinek (§ 50 zák. ze dne 21. května 1868 č. 46 ř. z.) pro tělesné nebo duševní vady nastane nepochybně i tehdy, když z téhož důvodu opatrovnictví se zřídí; zavedení disciplinárního vyšetřování má místo, jestliže soudcovští úředníci svým chováním ve službě neb mimo ni osvědčí se býti nehodnými vážnosti a důvěry, jež vyžaduje jich povolání, což patrně nastane i tehdy, byl-li soudci jako marnotratníkoví zřízen opatrovník (§ 2 cit. zák.). Zřízení kuratora může býti předmětem knihovní poznámky (§ 20 lit. a knih. ř.).

3. Úřední oznámení zřízení kuratora. Byl-li někomu pro choromyslnost nebo marnotratnictví zřízen opatrovník, zpraviž o tom soud (v zemích korunních, v nichž notářství pozůstává), zároveň vyhotově předepsaný edikt, veřejného notáře, v jehož okresu tento případ nastal (§ 184 pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z.). Toto vyrozumění může odpadnouti, jestliže edikt, omezení způsobilosti právní ohlašující, jest uveřejněn v listech určených k uveřejňování úředních zpráv (výnos min. spravedl. ze dne 6. září 1888 č. 10.963.). Je-li podnikatel dolů dán v opatrovnictví,

má příslušný soud hornímu úřadu to oznámí a zřídí správce podniku (§ 189 hor. z.).

V. Způsobnost k úřadu opatrovníka.

Kdo má náležité vlastnosti k úřadu poručenskému, může také převzít opatrovnictví. Při opatrovnictví platí tytéž důvody omluvní a tatáž práva přednosti jako při poručenství (§ 281 o. o. z.). Veřejní úředníci zdravotní nesmějí převzít opatrovnictví choromyslných (dekr. dv. kanc. ze dne 6. července 1823, dolnorak. sb. prov. zák., s. 229). Kde neběží pouze o správu jmění, nýbrž též o objevení nebo vykonávání práv, jest jmenovati jen advokáty opatrovníky (dvor. dekr. ze dne 1. února 1844, č. 5542, sb. zák. provinc. pro Čechy, s. 176.) V řádném sporu může jen advokát za curatora absentis (nepřítomného) zřízen býti (rozh. ze dne 21. února 1882 č. 2012 sb. 8895).

VI. Práva a povinnosti (§ 282, viz čl. Poručenství a §§ 222 až 244 o. o. z.).

VII. Zánik úřadu opatrovníckého.

Opatrovnictví zaniká, byly-li záležitosti kuratorovi svěřené vyřízeny, neb přestanou-li důvody, které bránily opatrovanci ve správě jeho věcí (§ 283 o. o. z.). Zví-li se o pobytu nepřítomného, nemá se cura absentis ihned zrušiti (roz. ze dne 16. listopadu 1869 č. 13.103, sb. 3567). Po soudním přijetí přihlášky dědické jest dědic a nikoli kurator pozůstalosti legitimován ku zastupování pozůstalosti v eventuelním sporu (rozh. ze dne 9. srpna 1883. č. 9374., sb. 9529; ze dne 17. února 1876 č. 1844, sb. 6037; ze dne 23. června 1870, č. 7118, sb. 3821; ze dne 4. listopadu 1857, č. 9842, sb. 42).

VIII. Odměna kuratorova.

Ačkoli § 282 o. o. z. ustanovuje, že práva a povinnosti opatrovníkovy posuzovati jest dle předpisů o poručenství, přece není nikterak pochybno, že při otázce stran odměny nemají průchodu dotyčná ustanovení §§ 266 a 267 o. o. z. o odměně poručníka, protože z §§ 266 a 267 o. o. z. jasně vysvítá, že jest zůstaveno volnému uvážení soudcovu, by určil odměnu poručníka vůbec a zvláště výši její; ustanovujíť výslovně § 266 o. o. z., jakož i § 267, že soud může poručníkovi odměnu přiřknouti. Opatrovník zaujímá však vzhledem ku své námaze jiné postavení než poručník; jestiž prvnější, jako každý jiný zástupce, oprávněn žádati dle předpisů o smlouvě námezdní přiměřenou úplatu za svou práci, což vidno patrně také z té okolnosti, že jmenování poručníka a přijetí tohoto úřadu jest povinností občanskou, jež může býti jen z důvodů zákonem uvedených (§ 195 a 201 o. o. z.) odmítnuta. Ostatně je také novějším zákonodárstvím výslovně uznáno, že kurator má bezpodmínečný nárok na odměnu, tak na př. obsahuje zák. z 24. dubna 1874 č. 49 ř. z. ustanovení, že útraty s opatrovnictvím spojené má hraditi ten, kdo jest dílčími dlužními úpisy zavázán a že útraty ty určuje na žádost jeho nebo kuratora soud, který kuratora zřídil. Rovněž i stálá praxis přiznává opatrovníkovi bezvýjimečně nárok na odměnu a přidržuje v první řadě kuranda ku náhradě vzešlých útrat, tak na př. ručí pozůstalost za útraty opatrovníkovy (rozh. z 20. ledna 1875 č. 550 sb. 5606). Z pravidla nechť tedy kurator přivede ku platnosti svůj nárok na odměnu proti kurandovi a z jeho jmění. Sporna jest otázka, ručí-li též ten, kdo k ochraně svých práv vymohl si zřízení kuratora, za útraty opatrovnictví. Nepochybně jest především, že ten, kdo si vymohl

zřízení opatrovníka a útraty kurately zapraví, jest oprávněn svůj nárok postíží oproti opatrovanci provést. Zbývá tedy jen otázka, zda v tom případě, není-li tu jmění opatrovancova a opatrovníku hrozí tudíž nebezpečí, že nedojde náhrady svých útrat, jest ten, kdo za zřízení opatrovníka žádal, povinen útraty ty nésti čili nic. Tato otázka není definitivně rozřešena, a byla posud jen rozhodována od případu k případu; zdá se však býti patrně spravedливо a slušno, aby ten, na jehož žádost opatrovnictví bylo zřízeno, důsledně také ručil za útraty se zřízením opatrovnictví spojené, které se stalo ku provedení a realizování jeho právních nároků.

IX. Právo živnostenské.

Na účet osob, jimž volná správa jmění nepřisluší, možno živnosti provozovati jen se svolením jich zákonných zástupců a příslušného soudu a sice způsobilým zástupcem nebo pachtýřem (§ 2. živn. ř.). Soudové přípouštějíce k samostatnému provozování živnosti nezletilce neb opatrovance, jsou povinni v takových případech při udílení poručenského neb opatrovnického svolení za příčinou odvrácení zhoubných následků se zvláštní opatrností postupovati (rozh. min. spravedl. ze dne 9. března 1860 č. 2712). Provozovatelé živností, jimž pro slabost duševní nebo marnotratnictví byl zřízen opatrovník, jsou vyloučeni z práva hlasovacího při volbě do společenstva (§ 18. lit. b) živn. ř.).

X. Poplatky.

Soudní dekrety, jimiž se ustanovují opatrovníci, jsou prosty poplatku (p. s. 7 i popl. z.). Účty opatrovníků jsou bezvýminečně prosty poplatku, pokud o nich nevede se právní spor. Ve sporu jsou podrobeny, jak účty tak i doklady účetní, byly-li předloženy, jakožto vlastní předmět sporu, za každý arch kolku 50 kr. Slouží-li však pouze k lepšímu objasnění sporné věci nebo jsou-li jen přílohami v řízení nesporném, podlehají kolku jako přílohy. Účty opatrovnické však kolku podrobeny nejsou, předkládají-li se veřejným úřadům ke zkoumání, nahlédnutí nebo pokladnám za příčinou pokladniční manipulace (p. s. 83, A popl. z.). Kuratoru absentis přísluší osvobození od poplatků, resp. záznam poplatků (§ 29 popl. z.). Osoby pod poručenstvím neb opatrovnictvím, které jsou omezeny na potřebnou výživu, jestliže též příslušníky jich, jimž dle zákona náleží péče o jejich výživu, rovněž dlužno mezi chudé čítati, požívají osvobození od poplatků ve příčině podání a příloh, které jimi nebo pro ně u poručenského neb opatrovnického úřadu podány býti musí, rovněž i úřední vyhotovení těchto úřadů (p. s. 75 lit. p. popl. z.). Stížnosti na chování se opatrovníků jsou kolku prosty (p. s. 44, m. popl. z.).

Oznámení obecního starosty za účelem, aby osobě nějaké zřízen byl opatrovník, ač není-li starosta v záležitosti té zúčastněn co osoba soukromá, jest rovněž kolku prosto (roz. min. fin. ze dne 26. listopadu 1863 č. 63.933, příl. pro Halič č. 6).

XI. Daň — daň z příjmů: Ku dotazu učiněnému bylo prohlášeno, že ve smyslu výnosu finančního ministerstva ze dne 23. srpna 1853 č. 23.829, sb. norm. z r. 1853 č. 268, povinnost k zapravování daně z příjmů z úroků peněz opatrovaneckých a sirotčích teprve tehdy nastává, když úroky ty se počnou vypláceti. Až ke splnění této podmínky budíž dotyčná daň z příjmů berním úřadem v záznamu vedena (rozh. hal. fin. zem. ředit. ze dne 27. ledna 1857 č. 42.607, Halič. příl. z r. 1856).